

ชื่อเรื่อง การพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู

จากโรงพยาบาลสู่การกายภาพบำบัดในชุมชน

ผู้วิจัย นายยุทธธร มิ่งขวัญ และงานกายภาพบำบัดชุมชน กลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู

เนื้อหา

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันภาวะความพิการจากการเคลื่อนไหวมียเพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากภาวะโรคหลอดเลือดสมอง ซึ่งเป็นภาวะที่สมองขาดเลือดไปเลี้ยงเนื่องจากหลอดเลือดตีบ หลอดเลือดอุดตัน หรือหลอดเลือดแตก ส่งผลให้เนื้อเยื่อในสมองถูกทำลาย ภายหลังจากเกิดพยาธิสภาพผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูโดยเร็วและต่อเนื่องในช่วง Golden period of Stroke เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถกลับสู่ภาวะทางการเคลื่อนไหวใกล้เคียงปกติ

จากการลงชุมชน พบผู้ป่วยที่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวจากภาวะโรคหลอดเลือดสมองจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสมและทันท่วงที สาเหตุหลักเกิดจากการขาดการส่งต่อผู้ป่วยเพื่อติดตามฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องจากทางโรงพยาบาลหลังจากที่จำหน่ายผู้ป่วยออกไป จนทำให้กลายเป็นความพิการถาวรด้วยเหตุนี้ งานกายภาพบำบัดชุมชนจึงสนใจที่จะศึกษาประเด็นการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู ทางกายภาพบำบัดหลังจากผู้ป่วยถูกจำหน่ายสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดระบบดูแลที่มีประสิทธิภาพต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมากที่สุดต่อไป ประกอบกับทางโรงพยาบาลมีแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง การศึกษานี้จึงเป็นแนวทางในการในการวางแผนติดตามฟื้นฟูเพื่อสุขภาวะที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ (เป้าหมาย)

เพื่อพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟู จากโรงพยาบาลสู่การกายภาพบำบัดในชุมชน

วิธีดำเนินการ (กิจกรรม)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในระยะที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูจากโรงพยาบาลสู่การกายภาพบำบัดในชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ทีมสหวิชาชีพ และผู้ป่วย โรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดสมองตีบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ กระบวนการกลุ่ม และแบบประเมินสมรรถภาพผู้ป่วย มีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและลงมติ การส่งต่อผู้ป่วยในที่มีภาวะโรคหลอดเลือดสมองชนิดหลอดเลือดสมองตีบ ทั้งที่เข้ารับและไม่ได้รับการจ่ายยา recombinant tissue plasminogen activator (rt-PA; alteplase) เข้ารับการประเมินสมรรถภาพแรกรับของผู้มีข้อจำกัดหรือมีปัญหาทางการเคลื่อนไหวด้วยเครื่องมือ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) ก่อนจำหน่ายผู้ป่วย

2. ติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อวางแผนฟื้นฟูความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและกิจวัตรประจำวัน พร้อมทั้งประเมินสมรรถภาพของผู้ป่วยด้วยเครื่องมือ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) ครั้งที่ 2

3. ประเมินสมรรถภาพของผู้ป่วย ด้วยเครื่องมือ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) ครั้งที่ 3 ภายหลังจากเกิดอุบัติการณ์

4. ประเมินสมรรถภาพของผู้ป่วย ด้วยเครื่องมือ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) ครั้งที่ 4 ภายหลังจากเกิดอุบัติการณ์ หากยังมีความพิการในระดับ 3 ส่งต่อขึ้นทะเบียนคนพิการ

5. รวบรวมผลการดำเนินการ / ผลการวิจัย

6. วิเคราะห์ผลการวิจัย

ผลการดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 34 คน คัดจากการเข้ารับบริการในโรงพยาบาลด้วยภาวะ Ischemic stroke

- มีจำนวนผู้ป่วยที่ดีขึ้นหลังได้รับ rt-PA จำนวน 2 ราย (5.88%)
- มีจำนวนผู้ป่วยที่มีภาวะใกล้เคียงภาวะปกติ ขณะ Admit จำนวน 9 ราย (26.47%)
- มีผู้ป่วยที่จำเป็นต้องรับการฟื้นฟูทางกายภาพบำบัดที่บ้าน จำนวน 23 ราย (67.65%)
- ผู้ป่วยทั้ง 34 คนได้รับการติดตามและให้บริการทางกายภาพบำบัดอย่างต่อเนื่องทุกราย

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานประจำ

จากการรวบรวมผลการศึกษาพบว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ชนิด โรคหลอดเลือดสมองตีบ ได้รับการส่งต่อเพื่อเข้ารับการรักษาประเมินสมรรถภาพของผู้ป่วยด้วยเครื่องมือ International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) 34 ราย คิดเป็น 100% ของผู้ป่วย และมีค่าคะแนน ICF ลดลง แต่ยังคงมีความยากลำบากในการเคลื่อนไหวและการใช้ชีวิตประจำวันเป็นจำนวน 28 ราย คิดเป็น 82.35% ดังนั้น จึง เกิดเป็นระบบ ส่งต่อและ ติดตามผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่มีแบบแผนเพื่อใช้ในโรงพยาบาลและงานกายภาพบำบัดชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเชิงประจักษ์

บทเรียนที่ได้รับ

1. ควรมีการจำแนกระดับของความรุนแรงของอาการตามลักษณะและตำแหน่งของ Pathology ที่เกิด เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการให้โปรแกรมกายภาพบำบัด และวิเคราะห์ความถี่ จำนวนครั้งในการให้โปรแกรมและการฝึกผู้ป่วยทางกายภาพบำบัด

2. ควรมีโปรแกรม / เครื่องมือ ที่สามารถลงข้อมูล / ผลการให้โปรแกรมทางกายภาพบำบัดผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะสะดวกในการติดตามผลและเปรียบเทียบผลในครั้งต่อไป

3. มีระบบแสดงผลข้อมูลขึ้นแสดงในลักษณะกล่องข้อความอัตโนมัติ (Pop-up) แสดงที่จอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีผู้ป่วย Stroke เข้าสู่ระบบของโรงพยาบาล

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

งานกายภาพบำบัดชุมชนมีความต้องการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในระยะที่จำเป็น โรงพยาบาลมีแนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง การศึกษานี้จึงเป็นแนวทางในการวางแผนติดตามฟื้นฟูเพื่อสุขภาวะที่ดีต่อไป